

spotkanie z Dyrektorami marzec 2011

Omówienie bilansu

Co to jest rachunkowość ?

"Rachunkowość jest to sformalizowany system zapisu zdarzeń gospodarczych w jednostce, umożliwiający uzyskanie, przetwarzanie i prezentację informacji oraz podejmowanie decyzji."

Ten sformalizowany system zapisu nazwiemy również **księgowością**.

W skrócie księgowość polega na zapisywaniu wszystkich zdarzeń gospodarczych zachodzących w jednostce, takich jak na przykład:

Przykłady

- Sprzedaż
- Zakupy
- Wypłacanie wynagrodzeń
- Naliczanie i płacenie podatków
- Remonty

Sformalizowany system

Rachunkowość to **sformalizowany system**, gdyż zapis zdarzeń dokonywany jest w sposób z góry określony.

Przez lata wypracowano określone wzorce i metody zapisu księgowego, które stały się standardami obowiązującymi w Polsce i na świecie.

Rachunkowość to system umożliwiający uzyskanie, przetwarzanie oraz prezentację informacji oraz podejmowanie decyzji.

Rejestrując zdarzenia gospodarcze, jednostka zdobywa ogromną ilość informacji. Wie ile sprzedała usług i po jakich cenach, jakie miała koszty, potrafi precyzyjnie określić ile materiałów ma w magazynie.

Informacje te są często przetwarzane: agregowane i segregowane a na ich podstawie dokonuje się kolejnych szacunków.

Jednostki wykorzystują uzyskane informacje, przede wszystkim, do podejmowania decyzji.

metody rachunkowości:

Metoda podmiotowa

Metoda podmiotowa polega na tym, iż wszelkie zdarzenia gospodarcze oraz stan posiadania jednostki rozpatrywany jest z punktu widzenia danej jednostki.

Oznacza to, że rejestruje się tylko takie zdarzenia, które mają wpływ na daną jednostkę oraz tylko w taki sposób, w jaki wpływają one na jej stan posiadania.

metody rachunkowości:

Metoda bilansowa

Według metody bilansowej, wszystkie zdarzenia gospodarcze zapisywane są w jednostce dwustronnie.

Wynika ona z założenia, że majątek w firmie można przedstawić w równowadze ze źródłami finansowania tego majątku.

metody rachunkowości:

Metoda momentów i okresów sprawozdawczych

Zgodnie z tą metodą, w rachunkowości możliwe jest przedstawienie w dowolnym momencie: Wielkości majątku jakim dysponuje jednostka wraz ze źródłami jego finansowania.

Z reguły najdokładniejszym momentem jest dzień.

metody rachunkowości:

Metoda grupowania

Dzięki tej metodzie rachunkowość umożliwia tworzenie przejrzystych raportów finansowych i operacyjnych. Zgodnie z tą metodą zjawiska gospodarcze grupowane są w zbiory na podstawie cech wspólnych.

Pomimo więc rejestrowania każdego zjawiska odrębnie, możliwe jest obserwowanie tendencji występujących w wielkościach zagregowanych.

metody rachunkowości:

Metoda wyceny

Zgodnie z tą metodą, wszystkie zjawiska rejestrowane w rachunkowości ujmowane są wartościowo. Ujmuje się więc tylko te zjawiska, które można wyrazić w wartościach pieniężnych. Używa się wprawdzie jednostek naturalnych, są to jednak tylko jednostki pomocnicze np. przy ewidencji zapasów.

W ostatecznym efekcie jednak wszystkie dane ilościowe sprowadzane są do wartości pieniężnych i tak rejestrowane.

Zasady rachunkowości

Zasady rachunkowości stanowią podstawowe wzorce postępowania w rachunkowości.

Dzięki nim rachunkowość zapewnia wiarygodność, kompletność i terminowość dostarczanych informacji.

Zasady te są tak kluczowe dla prawidłowego działania systemu rachunkowości, iż nazywa się je często **nadrzędnymi zasadami rachunkowości**.

Celem tych zasad jest spowodowanie, aby rachunkowość prezentowała **wierny i rzetelny obraz**.

Zasady rachunkowości

Zasada memoriału

Zasada memoriału polega na ujmowaniu w księgach rachunkowych oraz sprawozdaniu finansowym wszystkich operacji finansowych jakie dotyczą danego okresu. Zasada ta powoduje, że nie wolno ujmować w danym okresie operacji dotyczących innych okresów sprawozdawczych.

Zasady rachunkowości

Zasada współmierności

Zgodnie z tą zasadą w księgach rachunkowych i wyniku finansowym należy ująć wszystkie osiągnięte przez jednostkę przychody oraz wszystkie koszty związane z ich uzyskaniem, a więc koszty współmierne z osiągniętymi przychodami.

Zasady rachunkowości

Zasada ostrożnej wyceny

Zasada ostrożnej wyceny dotyczy sposobu wyceny składników majątkowych oraz zaliczania przychodów, kosztów, strat i zysków do wyników danego okresu.

Wymaga ona, aby nie ujmować majątku i przychodów w wielkościach zawyżonych oraz kosztów i zobowiązań w wielkościach zaniżonych.

Zasady rachunkowości

Zasada istotności

Według tej zasady, dokonując wyboru rozwiązań stosowanych w rachunkowości, należy wykorzystać te i tylko te uproszczenia dozwolone przez przepisy, które ułatwią i zapewnią przedstawienie jasno wszystkich zdarzeń istotnych do oceny sytuacji majątkowej, finansowej oraz wyniku finansowego jednostki.

Zasady rachunkowości

Zasada ciągłości

Zasada ciągłości polega na stosowaniu w kolejnych latach przyjętego sposobu postępowania, w celu zapewnienia porównywalności kolejnych okresów sprawozdawczych. W szczególności dotyczy to metod wyceny składników majątku (środki trwałe, zapasy, należności itp).

Dzięki stosowaniu tych zasad osoby porównujące sprawozdania finansowe z kolejnych lat mogą wyciągać właściwe wnioski na temat tendencji zachodzących w jednostce.

Zasady rachunkowości

Zasada wyższości treści nad formą

Zasada wyższości treści nad formą oznacza, że operacje muszą być ujęte w księgach i wykazane w sprawozdaniu zgodnie z ich treścią i rzeczywistością ekonomiczną, nawet jeśli z formalnego punktu widzenia nie powinny się tam znaleźć.

Dotyczy to również sposobu prezentacji zdarzeń.

Jeżeli wykazanie w sprawozdaniu zdarzenia zgodnie z zasadami rachunkowości spowodowałoby zaciemnienie rzeczywistego obrazu, należy pominąć zasady i wykazać transakcję tak, aby była ona czytelna dla odbiorców.

Zasady rachunkowości

Zasada zakazu kompensat

Zgodnie z tą zasadą ważne kategorie w rachunkowości należy w sprawozdaniu finansowym wykazywać oddzielnie.

Nie wolno ich dobrowolnie kompensować. Oznacza to, że jeżeli jednostka wykazuje np. należności i zobowiązania z danym kontrahentem, należy ująć je oddzielnie, a nie łącznie jako różnicę pomiędzy nimi.

Zasady rachunkowości

Zasada kontynuacji działalności

Według tej zasady przyjmuje się założenie, że jednostka będzie w najbliższej przyszłości prowadziła działalność, nie zamierza jej zaprzestać ani nie jest zmuszona do likwidacji ani istotnego ograniczenia działalności.

Budowa konta księgowego

Konto księgowe jest to podstawowe narzędzie służące do rejestracji zdarzeń gospodarczych.

Dt (Wn)	Ct (Ma)
Nr Nazwa (konta)	

Strony konta

Jak widać na załączonej powyżej ilustracji, każda ze stron konta ma swoją nazwę. Najpowszechniejszym nazewnictwem jest oznaczanie stron konta jako:

Lewa strona: „Debet”, skrót Dt

Prawa strona: „Credit”, skrót Ct

Można również spotkać się z nazewnictwem odpowiednio:

„Winien” (Wn) oraz „Ma” (Ma).

Konto księgowo

System kont

Każda jednostka prowadząca księgowość posiada wiele kont księgowych tworzących jeden system.

Na poszczególnym koncie księgowym księguje się operacje o jednorodnym charakterze.

Na jednym koncie księguje się np. gotówkę wpływającą i wypływającą z rachunku bankowego, na innym księguje się środki trwałe, na jeszcze innym rozrachunki z dostawcami

Konto księgowo

Nazwa konta

Każde konto ma swoją nazwę. Z reguły nazwa sugeruje co jest księgowane na danym koncie. Np. na koncie „kasa” z jednej strony księgowane są przychody, a z drugiej rozchody gotówki z kasy.

Na koncie „rozzrachunki z dostawcami” z jednej strony księgujemy nasze spłaty wobec dostawców, a z drugiej zwiększenia zobowiązań spowodowane kolejnymi zakupami.

Konto księgowo

Numer konta

Każde konto ma swój numer, który jest unikalny w całym systemie księgowym jednostki. Numery ułatwiają księgowania, ponieważ przy dużej ilości kont łatwiej jest znaleźć w systemie odpowiednie konta po numerze niż po nazwie.

W Polsce na przykład konta środków trwałych rozpoczynają się od cyfry 0, środki pieniężne od cyfry 1 itd.

Zapis operacji, obrót

Konto „X”	
120	360
989	1670
1901	
3010	2030
Dt - obroty	Ct - obroty

operacje na koncie

Środki Trwałe

konta		bilans	
środki trwałe			
(SP) 38 000,00		I AKTYWA TRWAŁE	
(1) 6 000,00	3 200,00 (3)	I.1 Środki trwałe	36 020,00
(2) 11 000,00		I.2 Inwestycje	
55 000,00	3 200,00	I.3 Należności długot.	
	51 800,00 (SK)		
55 000,00	55 000,00		
umorzenia			
	15 000,00 (SP)	<u>OPIS</u>	
	400,00 (1)	(SP) stan początkowy	
	380,00 (2)	(SK) stan końcowy	
-	15 780,00	(1) środek trwały	
(SK) 15 780,00		(2) środek trwały	
15 780,00	15 780,00	(3) środek trwały	

Konta bilansowe

AKTYWA		PASYWA	
Aktywa trwałe		Kapitał własny	
1 Środki trwałe	215 000	1 Kapitał podstawowy	220 000
Aktywa obrotowe		Zobowiązania	
1 Materiały	27 600	1 długoterminowe	36 600
2 Należności	14 000	2 krótkoterminowe	10 000
3 Środki pieniężne	10 000		
SUMA	266 600	SUMA	266 600

Środki trwałe

215 000

$\Sigma \text{ Aktywów} = \Sigma \text{ Pasywów}$

Kapitał podstawowy

220 000

Materiały

27 600
----

długoterminowe

36 600

Należności

14 000
----

krótkoterminowe

10 000

Środki pieniężne

10 000

Konta syntetyczne

Konta syntetyczne są kontami, na których zapisanych jest wiele transakcji w porządku chronologicznym. Pomimo, iż służą one dobrze do uzyskania informacji na temat ogólnego poziomu danego składnika bilansu, zupełnie nie nadają się do codziennego zarządzania i administrowania zasobami posiadanymi przez jednostkę.

Przykładowo, gdyby jednostka wykorzystywała tylko jedno konto do zarządzania należnościami od wszystkich kontrahentów, ustalenie który z nich ile jest jej dłużny byłoby niezwykle trudne. W takim wypadku na pomoc przychodzą właśnie **konta analityczne**.

Konta analityczne

Konta analityczne są uszczegółowieniem kont syntetycznych. Wykorzystuje się je, aby rozdzielić zapisy na koncie syntetycznym na mniejsze grupy, dzięki którym można łatwiej zarządzać zasobami, oraz by wprowadzać dodatkowe informacje dotyczące poszczególnych transakcji.

Przykładowo dla zapasów - w księdze pomocniczej obok informacji o wartości zapasów, przechowuje się informacje dotyczące ich ilości. Informacji tych nie uzyskamy poprzez przegląd konta syntetycznego.

Konta analityczne

Zespół kont analitycznych do danego konta syntetycznego nazywany jest często księgą pomocniczą. Najczęściej księgi pomocnicze (konta analityczne) stosuje się do następujących kont syntetycznych:

- środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych
- rozrachunków z dostawcami i odbiorcami - odpowiednio analityka zobowiązań i należności
- rozrachunków z pracownikami
- kosztów
- sprzedaży

Zasady księgowania na kontach analitycznych

Księgowanie na kontach analitycznych podlega pewnym zasadom, zapewniającym ich spójność z kontami syntetycznymi oraz spójność całego systemu księgowego:

- **Zapis powtarzalny**
- **Kompletność kont analitycznych**
- **Zapis jednostronny**

KONTA SYNTETYCZNE

środki trwałe	
(1)	3 500,00
(2)	5 000,00 (S)
	5 000,00
	3 500,00 (SK)
	8 500,00
	8 500,00

umorzenia środków trwałych	
	850,00 (A1)
(S)	500
	350 (A2)
	350 (A3)
	500
	1 550,00
	1 050,00 (SK)
	1 550,00
	1 550,00

KONTA ANALITYCZNE

środki trwałe nr 1	
(1)	3 500
	350 (A1)
	350 (A2)
	350 (A3)
	1 050
	2 450 (SK)
	3 500
	3 500

środki trwałe nr 2	
(2)	5 000
	500 (A1)
	4 500 (S)
	5 000
	0 (SK)
	5 000
	5 000

opisy

(1) i (2) - zakup środka trwałego

(S) - Sprzedaż środka trwałego

(A1),(A2),(A3)- naliczenie amortyzacji

Środki trwałe

Księgą pomocniczą do konta syntetycznego „Środki trwałe” jest tzw. **rejestr środków trwałych** (księga inwentarzowa) Rejestr ten jest specyficznym rodzajem księgi pomocniczej, ponieważ służy on dwóm odrębnym kontom syntetycznym jednocześnie: kontu „Środki trwałe” oraz kontu „Umorzenie środków trwałych”. W przypadku rejestru środków trwałych, z reguły nie mówi się o kontach analitycznych, ale o **numerach ewidencyjnych**.

Każdy środek trwały w jednostce powinien mieć swój własny, niepowtarzalny numer ewidencyjny i według niego powinien być wykazywany w rejestrze środków trwałych.

Bilans

Cała idea rachunkowości zasadza się na podstawowym założeniu równowagi, zgodnie z którym, gdyby zatrzymać działalność w dowolnym momencie w czasie, można by pokazać dokładnie jakie zasoby majątkowe posiada jednostka oraz skąd pozyskała środki na ich nabycie.

Zasada ta nazywana jest **zasadą równowagi bilansowej** lub **zasadą bilansowania**.

Bilans

Bilans pokazuje wyszczególnienie majątku

W każdej działającej jednostce występują różne rodzaje majątku np. środki trwałe, zapasy w magazynie, gotówka, oraz różne rodzaje źródeł finansowania np. zobowiązania.

W języku księgowym, zasoby majątkowe nazywamy **aktywami** a źródła finansowania **pasywami**.

Wyjaśnienie poszczególnych pozycji bilansu

Aktywa trwałe

Aktywa trwałe definiowane są jako zasoby charakteryzujące się pełną lub względną trwałością, spadek ich wartości następuje w wyniku starzenia się oraz systematycznego zużycia i uwzględniany jest w kosztach poprzez **amortyzację**, czyli systematyczne, roczne obniżanie ich wartości.

WNIIP

Wartości Niematerialne i Prawne (WNIIP)

możemy opisać jako wszelkie prawa posiadane przez jednostkę. Przykładami takich praw są: licencje, patenty, prawa autorskie, znaki towarowe, zarejestrowane wzory użytkowe itp. Również tu wykazana będzie wartość zakupionego przez jednostkę oprogramowania komputerowego.

Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe to głównie środki trwałe.

Obejmują one przede wszystkim:

- budynki,
- grunty,
- prawa wieczystego użytkowania,
- urządzenia,
- środki transportu.

Należności

Należności są to wszystkie aktywa, które należą nam się od podmiotów zewnętrznych w związku ze zdarzeniami zaistniałymi w przeszłości.

Najpowszechniejszym przykładem takiego zdarzenia będzie sprzedaż usług, gdzie wystawiliśmy fakturę do kontrahenta z terminem zapłaty za 14 dni. Sprzedaż została dokonana, natomiast kontrahent zapłaci dopiero po pewnym czasie, powstaje **należność**, którą wykazujemy w aktywach.

Aktywa obrotowe

Aktywa obrotowe, w przeciwieństwie do aktywów trwałych, przeznaczone są do wykorzystania w czasie jednego roku obrachunkowego. Wyróżnione cztery główne grupy aktywów obrotowych to:

- zapasy,
- należności krótkoterminowe,
- inwestycje krótkoterminowe
- krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe.

Zapasy

Zapasy obejmują:

- materiały,
- surowce,
- produkcję w toku,
- produkty gotowe,
- towary
- zaliczki na poczet przyszłych dostaw, wszystkich wymienionych rodzajów zapasów.

Należności krótkoterminowe

Do należności krótkoterminowych zalicza się wszystkie należności z tytułu dostaw i usług oraz inne należności wymagalne w okresie krótszym niż 12 miesięcy od dnia bilansowego.

Pasywa

Pasywa przedstawiane są z reguły po prawej stronie bilansu. Charakteryzują one źródła finansowania aktywów, czyli pokazują skąd jednostka pozyskała środki finansowe na zakup aktywów.

Pasywa dzielą się na dwie podstawowe grupy: kapitał własny i kapitał obcy.

Zobowiązania krótkoterminowe

Zobowiązania o terminie spłaty poniżej jednego roku zaliczane są do **zobowiązań krótkoterminowych**.

Wyróżniamy zobowiązania z tytułu:

- dostaw i usług,
- wynagrodzeń,
- podatków,
- ubezpieczeń,
- otrzymanych zaliczek na dostawy